

Regeringens proposition

1976/77: 79

om anslag för budgetåret 1977/78 till byggnadsarbeten m. m. inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde

beslutad den 3 mars 1977.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

JAN-ERIK WIKSTRÖM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett investeringsanslag av 130 milj. kr. för byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Medelsförbrukningen för verksamheten under innevarande och nästa budgetår beräknas till sammanlagt ca 340 milj. kr.

Medel tas upp för bl. a. om- och tillbyggnad av restaurang m. m. inom Frescatiområdet, nybyggnader för vårdskola och för restaurang m. m. inom karolinska institutets område, nybyggnad av idrottshall m. m. för gymnastiklärarutbildning i Stockholm, ombyggnad av lokaler för musikutbildning m. m., etapp I, i Stockholm, ombyggnad av Philologicum i Uppsala för matematik m. m., nybyggnad för icke-laborativa institutioner i Linköping samt om- och tillbyggnad av kemibygnad I inom Chalmersområdet i Göteborg.

För inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. föreslås ett reservationsanslag av 92 milj. kr. Medel beräknas för bl. a. inredning och utrustning av etnografiska museet.

I propositionen behandlas vidare ett förslag av universitetsrestaurangkommittén (U 1970: 46) beträffande former för drift av högskolerestauranger samt huvudmannaskap för driftbolag.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag

PROTOKOLL

vid regeringssammanträde

1977-03-03

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Mogård, Olsson, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Wikström

Proposition om anslag för budgetåret 1977/78 till byggnadsarbeten m. m. inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde

1 Inledning

I prop. 1976/77: 100 (bil. 12 s. 494 och 391) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1977/78 beräkna ett investeringsanslag av 150 milj. kr. samt till Inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m. för budgetåret 1977/78 beräkna ett reservationsanslag av 92 milj. kr. Jag anhåller att nu få ta upp dessa frågor. Mina förslag i det följande läggs fram efter samråd med statsrådet Mogård i de frågor för vilka hon svarar enligt gällande ärendefördelning.

2 Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde

1975/76 Utgift	156 194 511	Behållning	68 423 595
1976/77 Anslag	140 000 000		
1977/78 Förslag	130 000 000		

Detta investeringsanslag avser byggnadsarbeten inom de delar av sektorerna utbildning, forskning och kultur — med undantag för verksamheten vid Sveriges Radio — som finansieras inom utbildningsdepartementets huvudtitel och där byggnadsstyrelsen har ansvaret för lokal-försörjningen.

Under anslaget har två investeringsplaner förts upp, nämligen en för utbildning och forskning samt en för kulturändamål m. m. Den först-

nämnda investeringsplanen avser byggnadsarbeten för högskoleenheterna och specialskolan. Investeringsplanen för kulturändamål m. m. avser främst byggnadsarbeten för de statliga museerna samt för Operan och Dramatiska teatern. Regeringen har i särskilda budgetdirektiv till byggnadsstyrelsen föreskrivit vissa planeringsramar som för budgetåret 1977/78 bör gälla dessa investeringsplaner m. m. För sektorn utbildning och forskning har i direktiven angivits en lägsta och en högsta medelsförbrukning av 160 milj. kr. resp. 200 milj. kr. För sektorn kulturändamål m. m. har motsvarande nivåer angivits till 30 milj. kr. resp. 50 milj. kr. I dessa planeringsramar ingår även kostnader för vissa ombyggnader m. m. som utförs med särskilda medel inom staten för statens allmänna fastighetsfond.

2.1 Byggnadsstyrelsen

Från byggnadsstyrelsen har kommit in en framställning om investeringsanslag för budgetåret 1977/78. Vidare har styrelsen successivt redovisat projekteringshandlingar m. m. för aktuella byggnadsobjekt.

Jag vill först erinra om de principer som gäller för handläggningen av ärenden rörande byggnadsverksamheten under detta anslag.

För var och en av orterna Stockholm, Uppsala, Linköping, Lund, Göteborg och Umeå finns en lokal- och utrustningsprogramkommitté (LUP-kommitté) med uppgift att utarbeta lokal- och utrustningsprogram för flertalet högskolor på orten. Kommittéerna för Uppsala, Lund och Göteborg utarbetar motsvarande program även för de tre berörda filial-orterna, dvs. Örebro, Växjö resp. Karlstad. Organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland har motsvarande uppgifter för utbildning och forskning i Luleå. För lokal- och utrustningsplanering för statliga museer samt för Operan och Dramatiska teatern (jfr prop. 1974: 34 s. 18) svarar statens kulturråds delegation för lokal- och utrustningsfrågor (LUP-delegationen), medan program för specialskolan utarbetas av skolöverstyrelsen. Den år 1969 tillkallade universitetsrestaurangkommittén (U 1970: 46) skall bl. a. upprätta lokalprogram för sådana restauranglokaler i anslutning till högskoleenheter m. m. som skall uppföras av staten. För huvuddelen av de myndigheter och institutioner som inte omfattas av verksamheten hos de nämnda kommittéerna utarbetar byggnadsstyrelsen lokalprogram.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 tillkallade dåvarande chefen för utbildningsdepartementet en sakkunnig för att göra en översyn av organisationen för lokal- och utrustningsplanering för högskolan. Mot bakgrund av den tidsplan som har gjorts upp för den sakkunniges arbete räknar jag med att kunna lägga fram förslag i frågan under våren 1978. I avvaktan härpå uppdrog regeringen den 16 september 1976 åt LUP-kommittéerna att övergångsvis fr. o. m. den

1 oktober 1976 svara för lokal- och utrustningsplanering för lärarhögskolorna, förskoleseminarierna, seminarierna för huslig utbildning, slöjdläroseminariet och statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor.

När ett lokalprogram har färdigställts överlämnas det till byggnadsstyrelsen som på grundval av lokalprogrammet i samråd med den myndighet som har utarbetat det upprättar ett byggnadsprogram. Detta innehåller bl. a. förslag till byggnadsobjektets placering och allmänna utformning samt en uppskattning av kostnaderna och en beräknad tidsplan för objektet.

Regeringen lämnar efter prövning av byggnadsprogrammet i regel ett uppdrag att utarbeta förslags- eller systemhandlingar för objektet. När handlingar har färdigställts på vilka en tillförlitlig kostnadsberäkning kan grundas begärs normalt medel av riksdagen för byggnadsobjektet. En närmare redogörelse för denna handläggningsordning lämnas i en tryckt promemoria, benämnd Handläggning av statliga byggnadsärenden (Finansdepartementet 1968). Kungl. Maj:t har den 11 april 1969 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att t. v. bedriva försöksverksamhet med totalentreprenad. Inom ramen för denna försöksverksamhet kan det bli aktuellt att begära medel av riksdagen för vissa byggnadsobjekt på grundval av en kostnadsuppskattning av underlaget för totalentreprenaden.

Byggnadsstyrelsen beräknar att medelsförbrukningen under anslaget för nästa budgetår kommer att uppgå till ca 175 milj. kr. Till grund för denna beräkning ligger dels de kostnadsramar och tidsplaner som gäller för sådana objekt som tidigare har redovisats för riksdagen, dels beräkning av medelsbehovet för tillkommande byggnadsobjekt under innevarande och nästa budgetår. För de senare objekten beräknar byggnadsstyrelsen en medelsförbrukning av sammanlagt ca 40 milj. kr. Härav utgör 20 milj. kr. ett av byggnadsstyrelsen uppskattat medelsbehov för objekt som först i anslutning till förslag om proposition om tilläggsbudget I för budgetåret 1977/78 kan redovisas med förslag till kostnadsramar.

I min följande redogörelse för de byggnadsobjekt som är aktuella för nästa budgetår tar jag inte upp sådana objekt för vilka projekteringen ännu inte nått det stadium då — enligt tidigare nämnda handläggningsordning — redovisning för riksdagen bör ske. Jag kommer inte heller att särskilt behandla sådana objekt som tidigare har redovisats för riksdagen och för vilka kostnadsramarna föreslås antingen bli uppförda med oförändrade eller sänkta belopp eller bli höjda med hänsyn till den allmänna utvecklingen av byggnadskostnaderna. För tiden den 1 april 1975—den 1 april 1976 beräknar styrelsen denna kostnadsstegring till 12 %. Kostnaderna redovisas i det följande i prisläget den 1 april 1976 om inte annan prisnivå anges.

Stockholm

Försörjningsåtgärder inom Frescatiområdet. För översiktlig planläggning får 1,5 milj. kr. tas i anspråk och för anslutningsavgifter 1,3 milj. kr. Byggnadsstyrelsen föreslår en höjning av ramarna till 1 680 000 kr. resp. 1 460 000 kr.

För övriga åtgärder är en kostnadsram av 26 milj. kr. i prisläget den 1 april 1975 uppförd. Byggnadsstyrelsen har nu slutredovisat en delram av 11 milj. kr. inom kostnadsramen.

Byggnadsstyrelsen erhöll den 23 juni 1976 uppdrag att projektera lokalväg m. m. inom Frescatiområdet t. o. m. bygghandlingar. Styrelsen erhöll samma dag uppdrag att projektera försörjningsåtgärder, etapp III, inom området, vari bl. a. ingick uppdrag att utreda behovet av parkeringsplatser.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 11 januari 1977 hemställt att en preliminär kostnadsram av 6,6 milj. kr. förs upp i investeringsplanen. Kostnadsramen är avsedd för lokalvägsprojektet. Ramen innefattar även viss utbyggnad av det parkeringsområde som bedömts lämpligt att utföra samtidigt.

Styrelsen föreslår med anledning härav att för övriga åtgärder en preliminär kostnadsram av $(26\,000\,000 + 11\,000\,000 + 6\,600\,000 =)$ 21 600 000 kr. förs upp i investeringsplanen för utbildning och forskning.

Om- och tillbyggnad av restaurang m. m. inom Frescatiområdet. Byggnadsstyrelsen fick den 23 juni 1976 i uppdrag att fortsätta projekteringen av ombyggnad av den nuvarande restaurangen Lantis och nybyggnad av det s. k. Allhuset med lokaler för bokhandel, kårservice, kafé och godscentral. Byggnadsobjektet omfattar sammanlagt ca 5 000 m² rumsarea och har kostnadsberäknats till 26,7 milj. kr. Styrelsen räknar med att byggnadsarbetena skall kunna sättas igång i februari 1978.

Nybyggnad av idrottshall m. m. för gymnastiklärarutbildning. Byggnadsstyrelsen har den 27 januari 1977 redovisat systemhandlingar för nybyggnad av idrottshall m. m. för gymnastiklärarutbildning i Stockholm. Idrottshallen kommer att förläggas norr om den befintliga bebyggelsen vid nuvarande gymnastik- och idrottshögskolan. Nybyggnaden omfattar ca 2 000 m² rumsarea. I anslutande byggnad planeras en ombyggnad för omklädningsrum m. m. Kostnaderna för arbetena beräknas till 9,1 milj. kr., varav 6 350 000 kr. avser nybyggnaden.

Uppsala

Ombyggnad av Philologicum. Regeringen uppdrog den 13 januari 1977 åt byggnadsstyrelsen att projektera ombyggnad av lokaler i Philologicum. Matematik, kvantkemi och teoretisk fysik kommer att disponera lokaler i byggnaden, som omfattar ca 2 400 m² rumsarea. Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna för ombyggnaden till sammanlagt

4,5 milj. kr., varav 600 000 kr. utgör fastighetsunderhåll. Styrelsen föreslår att en kostnadsram av $(4\,500\,000 - 600\,000 =) 3\,900\,000$ kr. förs upp i investeringsplanen för utbildning och forskning.

Linköping

Nybyggnad för icke-laborativa institutioner m. m. Byggnadsstyrelsen har den 14 december 1976 redovisat systemhandlingar för nybyggnad för icke-laborativa institutioner och bibliotek på Vallaområdet i Linköping. Nybyggnaden, som enligt handlingarna omfattar ca 6 870 m² rumsarea, består av en tvåvåningsdel grupperad kring tre mindre gårdar samt en halldel som har dubbel våningshöjd. Byggnadsstyrelsen räknar med att lokalerna skall kunna tas i bruk till vårterminen 1979. Styrelsen beräknar kostnaderna för nybyggnaden till 22,9 milj. kr. och för tillhörande försörjningsåtgärder till 1,8 milj. kr.

Göteborg

Försörjningsåtgärder inom Chalmers tekniska högskolas område. För översiktlig planläggning och för anslutningsavgifter får 1,3 milj. kr. resp. 2 milj. kr. tas i anspråk.

I investeringsplanen för utbildning och forskning är för övriga åtgärder uppförd en kostnadsram av 10,5 milj. kr. i prisläget den 1 april 1975. Byggnadsstyrelsen har slutredovisat ett objekt med en delram av 775 000 kr. till en kostnad av 757 649 kr. Styrelsen föreslår att en kostnadsram av $(10\,500\,000 - 775\,000 =) 9\,725\,000$ kr. förs upp för övriga åtgärder.

Om- och tillbyggnad av kemibygnad I. Regeringen uppdrog den 15 december 1976 åt byggnadsstyrelsen att projektera viss om- och tillbyggnad av den äldre kemibygnaden inom Chalmersområdet t. o. m. bygghandlingar. Byggnadsarbetena är föranledda av omdisposition av verksamheten i samband med att kemibygnad II inom området har tagits i bruk. Byggnadsarbetena beräknas starta under hösten 1977.

Byggnadsstyrelsen har den 18 januari 1977 redovisat systemhandlingar för objektet. Styrelsen beräknar kostnaderna för arbetena till 6,3 milj. kr., varav 900 000 kr. utgör fastighetsunderhåll. Styrelsen föreslår att en kostnadsram av 5,4 milj. kr. förs upp i investeringsplanen för utbildning och forskning.

Örebro

Försörjningsåtgärder. För översiktlig planläggning och för anslutningsavgifter får 600 000 kr. resp. 1,3 milj. kr. tas i anspråk. Byggnadsstyrelsen har gjort ett preliminärt avtal med kommunen angående slutjustering av anslutningsavgifter för värme. Enligt detta avtal behövs ytterligare 130 000 kr. för anslutningsavgifter. Styrelsen föreslår därför att nämnda kostnadsram av 1,3 milj. kr. höjs till 1,4 milj. kr.

I investeringsplanen för utbildning och forskning är för övriga åtgärder uppförd en kostnadsram av 8,2 milj. kr. i prisläget den 1 april 1975. Byggnadsstyrelsen har slutredovisat ett delobjekt till en kostnad av 3 435 000 kr. Styrelsen föreslår nu att en kostnadsram av (8 200 000 — 3 435 000 =) 4 765 000 kr. förs upp för övriga åtgärder.

2.2 Föredraganden

För att öka möjligheterna för staten att utnyttja investeringsanslaget för byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde i konjunkturreglerande syfte har regeringen föreskrivit att bl. a. byggnadsstyrelsen skall redovisa förslag som bidrar till att skapa viss beredskap för dels senareläggning, dels tidigareläggning av härför lämpliga byggnadsarbeten.

Regeringen uppdrog den 20 januari 1977 åt byggnadsstyrelsen att i sysselsättningsfrämjande syfte utföra etapp XI av nybyggnad för högskolan i Luleå. Den aktuella utbyggnadsetappen omfattar hörsal, lokaler för administration samt studentkårlokaler och har kostnadsberäknats till 5 650 000 kr. inkl. försörjningsåtgärder. Jag avser att vid min anmälan av tilläggsbudget III för innevarande budgetår föreslå att det beräknade beloppet skall anvisas under förevarande investeringsanslag för budgetåret 1976/77.

Regeringen har vidare tidigare i år beslutat om utförande av etapp X, genom vilken högskolan i Luleå får nya lokaler för bibliotek samt en restaurang som är gemensam för högskolan och den del av Sveriges geologiska undersökning som lokaliseras till Luleå.

Dåvarande departementschefen redogjorde i prop. 1975/76: 117 (s. 10—11) för den planeringssituation som då gällde för utbyggnaden av lokaler vid universitetet i Göteborg inom Renströmsparken. Därav framgick att dimensioneringen av bibliotekslokaler samt lokaler för icke-laborativa institutioner vid universitetet var beroende av hur de ännu inte ianspråktaga lokalerna inom lärarhögskolan i Mölndal skulle komma att utnyttjas.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 30 november 1976 redovisat förslag till utnyttjande av den s. k. överytan inom lärarhögskolan. Förslaget har utarbetats i samråd med LUP-kommittén för Göteborg och diskussioner och remissförfaranden har förevarit med tilltänkta brukare.

Regeringen avser att i annat sammanhang denna dag uppdra åt byggnadsstyrelsen att projektera ombyggnad av lokaler inom den s. k. överytan i lärarhögskolebyggnaden i Mölndal.

De lokaler som inte tidigare tagits i anspråk för programmerade funktioner har av byggnadsstyrelsen i samråd med LUP-kommittén för Göteborg föreslagits bli utnyttjade för tillkommande lärarutbildning, av institutionen för sociologi vid universitetet samt för socialhögskolan i Göteborg.

Regeringen avser att tills vidare inte förlägga institutionen för sociologi till Mölndal. Sammanhållna lokaler motsvarande en programarea av 1 400 m² skall hållas disponibla för generella utbildningsändamål inom högskolan i Göteborgsområdet.

Byggnadsstyrelsen kommer snarast att få riktlinjer för fortsatt planering och projektering av lokaler för universitetet i anslutning till Renströmsparken. Styrelsen har föreslagit att möjligheterna prövas att utöver tillbyggnad av universitetsbiblioteket samt nybyggnad för icke-laborativa institutioner även förlägga administrationen vid universitetet samt musikhögskolan till detta område.

För nästa budgetår har jag gjort upp följande förslag till investeringsplaner (1 000-tal kr.).

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
	75-04-01	76-04-01	Faktisk t.o.m. 76-06-30	Beräknad för			
				1976/77	1977/78		
Utbildning och forskning							
Ej slutredovisade objekt, färdigställda före 1975-07-01	482 874	479 784	464 178	5 000	1 000		
<i>Stockholm</i>							
Försörjningsåtgärder inom Frescatiområdet:							
Översiktlig planläggning	1 500	1 680	1 199	200	200		
Anslutningsavgifter	1 300	1 460	1 184	200	76		
Övriga åtgärder	26 000	21 600	12 991	1 000	7 000	68-09	successivt
Försörjningsåtgärder inom karolinska institutets område:							
Översiktlig planläggning	690	690	677	13			
Anslutningsavgifter	700	700	651	49			
Övriga åtgärder	6 500	4 000 ¹	1 502	1 000	1 000	68-04	successivt
Markförvärv m.m. för nybyggnad för tandläkar- utbildning	8 300	8 300	7 000	1 300			
Nybyggnad för elevbostä- der vid Tomtebodaskolan	2 850	3 180	1 961	1 000	219	75-11	76-09
Förvärv av lokaler för högre musikutbildning m.m.	7 000	7 000	2 000	5 000			
Om- och tillbyggnad för forskningsinstitutet för atomfysik	6 400	7 170	250	4 000	2 000	76-08	77-08
Om- och tillbyggnad av restaurang m.m. inom Frescatiområdet		26 700			7 000	78-02	80-06
Nybyggnad för vårdskola inom karolinska institutets område		24 400 ¹		6 000	15 000	77-02	78-03
Nybyggnad för restaurang m.m. inom karolinska institutets område		11 650 ¹		3 000	6 000	77-02	78-03

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
	75-04-01	76-04-01	Faktisk t.o.m. 76-06-30	Beräknad för			
				1976/77	1977/78		
Nybyggnad av idrottshall m.m. för gymnastik- lärarutbildning		9 100		4 000		77-11	78-12
Ombyggnad av lokaler för musikhögskolan m.m., etapp 1		4 000 ¹	3 000	1 000		76-11	77-05
<i>Uppsala</i>							
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning	850	850	840	10			
Anslutningsavgifter	6 500	6 500	5 871	400	229		
Övriga åtgärder	5 500	5 000	2 990	1 000	1 000	successivt	
Nybyggnader på Artilleri- fältet	143 000	142 000	124 604	1 000	5 000	66-06	77-05
Nybyggnad för icke-labo- rativa institutioner	46 000	46 000	39 667	4 000	2 000	74-01	76-01
Ombyggnad av Philologicum		3 900		1 000	2 000	77-05	78-05
<i>Linköping</i>							
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning	700	700	623	40	37		
Anslutningsavgifter	2 000	2 000	1 946	30	24		
Övriga åtgärder	11 390	13 190	9 969	500	1 000	successivt	
Nybyggnader på Vallaom- rådet för universitetet ²	95 160	95 580	93 527	2 053		69-06	73-01
Nybyggnad för icke- laborativa institutioner		22 400			15 000	77-08	78-10
<i>Växjö</i>							
Försörjningsåtgärder	2 850	2 850	1 790	1 060		successivt	
Nybyggnad för högskole- utbildning ³	14 360	14 360	11 842	1 518		74-09	76-01
<i>Lund/Malmö</i>							
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning	1 100	1 100	956	144			
Anslutningsavgifter	3 200	3 200	2 562	400	238		
Övriga åtgärder	13 000	11 500	6 957	1 000	1 000	successivt	
Nybyggnad för hygien och naturvetenskaplig mikro- biologi	13 760	14 320	12 556	1 000	754	73-11	75-10
Ny- och ombyggnader för icke-laborativa institu- tioner	2 425	2 425	2 273	100	52	72-12	75-10
Om- och tillbyggnad för lärarutbildning m.m. ⁴	37 000	37 000	33 922	1 000	183	72-02	75-12
Nybyggnad för filial till universitetsbiblioteket	10 800	11 970	3 769	5 000	3 000	75-09	77-03
<i>Göteborg</i>							
Försörjningsåtgärder för humanistiska fakulteten m.m.:							
Översiktlig planläggning	350	350	328	22			
Anslutningsavgifter	150	150	83	67			

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
	75-04-01	76-04-01	Faktisk t.o.m. 76-06-30	Beräknad för 1976/77 1977/78			
Försörjningsåtgärder inom medicinarområdet:							
Översiktlig planläggning	660	660	648	12			
Anslutningsavgifter	} 9 280	} 9 280	800	} 1 000	} 1 000	successivt	
Övriga åtgärder			5 124				
Försörjningsåtgärder inom Chalmers tekniska högskolas område:							
Översiktlig planläggning	1 300	1 300	1 261	39			
Anslutningsavgifter	2 000	2 000	1 859	141			
Övriga åtgärder	10 500	9 725	5 747	1 000	1 000	successivt	
Nybyggnad för lärarutbildning m.m. ²	68 000	68 000	64 670	1 000	1 330	72-03	74-12
Nybyggnad för kemi, etapp II	18 100	19 100	16 317	1 000	783	74-01	76-04
Nybyggnad för restaurang inom Chalmersområdet	7 800	8 550	6 373	1 500	677	75-02	76-03
Om- och tillbyggnad av kemibygnad I		5 400		1 200	3 500	77-06	78-07
Karlstad							
Försörjningsåtgärder	3 000	3 000	2 482	400	118	successivt	
Örebro							
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning	600	600	568	32			
Anslutningsavgifter	1 300	1 400	858	250	250		
Övriga åtgärder	8 200	4 765	3 983	500	200	69-10	75-09
Umeå							
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning	1 500	1 500	1 491	9			
Anslutningsavgifter	1 000	1 000	575	300	125		
Övriga åtgärder	12 000	9 910	3 928	1 500	1 500	successivt	
Nybyggnad för fastighetstjänsten	2 600	2 930	350	1 700	700	76-03	77-03
Luleå							
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning	400	400	310	90			
Anslutningsavgifter	} 14 850	} 17 350	3 666	} 2 000	} 2 000	successivt	
Övriga åtgärder			6 109				
Nybyggnad för högskolan	114 500	136 450	92 117	23 000	19 000	72-08	78-02
Tillkommande byggnadsobjekt					33 000		
	1 231 799	1 352 079	1 069 904	88 779	141 195		
Kulturändamål m.m.							
Ej slutredovisade objekt, färdigställda före 75-07-01	10 050	10 050	9 174	814	60		
Upprustning av Operan, etapp I och II	40 000	40 000	31 445	6 555	2 000	72-06	76-06
Utbyggnad av svenskhemmet Voksenåsen	6 670	6 950	7 662	575		74-01	75-06
Om- och tillbyggnad av moderna museet	13 000	13 700	11 609	1 500	500	74-04	75-08

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
	75-04-01	76-04-01	Faktisk t.o.m. 76-06-30	Beräknad för			
				1976/77	1977/78		
Ombyggnad för livrustkammaren	11 000	12 000	5 185	4 000	2 500	75-02	77-03
Nybyggnad för etnografiska museet	25 400	28 300	4 775	13 000	10 000	76-01	77-12
Ombyggnad av Kronobageriet	14 800	16 400	3 757	7 000	5 000	76-03	77-12
Om- och tillbyggnad av statens scenateljéer i Hägernäs	13 250	14 400	10 231	3 500	600	75-03	76-04
Upprustning av Operan, etapp III	13 000	14 500	1 261	10 000	3 000	76-05	77-05
Ombyggnad av lantmäteristyrrelsens hus för Operan	2 400	2 650	550	2 000	100	76-05	77-01
Nybyggnad av museilokaler på Julita gård för Nordiska museet m.m., etapp II	6 000	6 700	327	1 000	3 500	77-03	78-06
Tillkommande byggnadsobjekt					8 000		
	155 570	165 650	86 713	49 944	35 260		
Övrigt							
Diverse objekt (budgetåret 1977/78)		15 000			10 000		
Diverse objekt (budgetåret 1976/77)	15 000	15 000		10 000	3 000		
Diverse objekt (tidigare budgetår)	20 966	19 663	6 637	6 000	5 000		
Projekteringskostnader				8 000	8 000		
	1 423 335	1 567 392	1 163 254	162 723	202 455		
Erfarenhetsgrundad reduktion av medelsbehovet				10 000	11 104		
Beräknat medelsbehov				152 723	191 351		

¹ Jfr prop. 1976/77:25 bil. 7, UbU 1976/77:9, rskr 1976/77:73² Ändrad benämning med hänsyn till högskolreformen

Vid bearbetning av systemhandlingarna för *nybyggnaden för icke-laborativa institutioner i Linköping* har tidigare beräknad kostnad kunnat reduceras med 0,5 milj. kr. I mitt förslag till kostnadsram i investeringsplanen för detta byggnadsobjekt har jag därför tagit hänsyn härtill.

I mitt förslag till investeringsplaner har jag räknat med en medelsförbrukning nästa budgetår av ca 40 milj. kr. för tillkommande byggnadsobjekt. Projekteringen av dessa objekt har ännu inte nått det stadium då en redovisning för riksdagen bör ske. Jag avser därför att senare återkomma till regeringen med bl. a. förslag till kostnadsramar för de byggnadsobjekt för vilka medelsförbrukningen preliminärt beräknats.

I likhet med vad som skett tidigare år har jag i förslaget till investeringsplaner gjort en på erfarenheten grundad reduktion av summan av

de beräknade medelsförbrukningarna för de enskilda objekten. På grundval av mina förslag till investeringsplaner har jag gjort följande anslagsberäkning.

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning	
Behållning 1976-07-01	68 424	1976/77 152 723
Anslag för 1976/77		1977/78 191 351
statsbudget	140 000	
tilläggsbudget (förslag)	5 650	
Anslag för 1977/78 (förslag)	130 000	
	344 074	344 074

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde inom de kostnadsramar som jag har förordat i det föregående,
2. till *Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde* för budgetåret 1977/78 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 130 000 000 kr.

3 Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.

1975/76 Utgift	108 021 157	Reservation	14 547 451
1976/77 Anslag	84 000 000		
1977/78 Förslag	92 000 000		

Från detta reservationsanslag, som tidigare benämnts Inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m., bestrids utgifter för inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna inom utbildningsdepartementets område samt vid vissa statliga institutioner inom bl. a. skol- och kulturområdena.

De i det föregående vid min anmälan av anslaget Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde omnämnda LUP- och organisationskommittéerna samt statens kulturråds LUP-delegation har till uppgift att bl. a. utarbeta utrustningsprogram med förslag till kostnadsramar för flertalet läroanstalter m. m. och successivt överlämna programmen till utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Nämnden begär anslag i utrustningsfrågor och svarar för upphandlingen.

Byggnadsstyrelsen svarar för planering och upphandling av inredning.

Av anslaget disponeras innevarande budgetår 26 milj. kr. av byggnadsstyrelsen enligt en av regeringen fastställd inredningsplan. Utrustningsnämnden disponerar 57 milj. kr. enligt en av regeringen fastställd utrustningsplan. Till regeringens disposition står en anslagspost av 1 milj. kr. benämnd Diverse objekt.

3.1 Myndigheterna

Byggnadsstyrelsen hemställer att 34 milj. kr. anvisas för styrelsens inredningsverksamhet budgetåret 1977/78. Utrustingsnämnden föreslår med överlämnande av förslag från berörda myndigheter m. fl. att den för nämndens verksamhetsområde avsedda anslagsposten för budgetåret 1977/78 beräknas till 57 milj. kr.

I det följande lämnar jag en ortsvis uppställd redogörelse för föreslagna nya och ändrade kostnadsramar i inrednings- och utrustningsplanerna.

Stockholm

Nordiska museet. I beslut den 29 december 1975 uppdrog regeringen åt byggnadsstyrelsen att utföra etapp II av museilokaler på Julita gård för Nordiska museet m. m. Redogörelse för objektet har tidigare lämnats i prop. 1975/76: 117 (s. 7 och 17).

Kulturrådets LUP-delegation har redovisat ett utrustningsprogram för etapp II motsvarande en kostnad av 1 250 000 kr. Huvuddelen av kostnaden kan hänföras till flyttning av museiföremål samt till komplettering av befintlig desinfektionskammare.

LUP-delegationen föreslår att nuvarande delram i utrustningsplanen höjs med för etappen II angivet belopp till 2 650 000 kr.

Nybyggnad för etnografiska museet. Redogörelse för byggnadsobjektet har tidigare lämnats i prop. 1975: 33 (s. 7, 8 och 12) samt i prop. 1975/76: 117 (s. 17). Byggnadsstyrelsen erhöi den 27 november 1975 uppdrag att utföra nybyggnaden. Byggnaden beräknas bli färdigställd till våren 1978. Kostnaderna för nybyggnaden beräknas till 28,3 milj. kr.

I gällande inredningsplan finns en delram av 4 milj. kr. uppförd för etnografiska museet. Byggnadsstyrelsen har den 14 december 1976 redovisat förslag till definitiv kostnadsram för inredning av objektet. Bedömningen av museets totala inredningsbehov har skett i samråd med kulturrådets LUP-delegation. Beräknad inredningskostnad uppgår till 11 milj. kr.

Museets samlingar har temporärt flyttats till magasinslokaler i avvaktan på att nybyggnaden skall färdigställas. För denna flyttning har tidigare förts upp en delram av 750 000 kr. benämnd Flyttningskostnader för etnografiska museet. Kulturrådets LUP-delegation beräknar kostnaderna för flyttning till permanenta lokaler till 600 000 kr. Delegationen föreslår därför att nuvarande delram för flyttningskostnader ersätts med en definitiv kostnadsram av 1 350 000 kr. i utrustningsplanen.

För byggnadsanknuten utrustning och utrustning med lång leveranstid har för museet tidigare förts upp en delram av 500 000 kr. LUP-delegationen föreslår att denna delram nu höjs till 1 850 000 kr. Inom

förslaget ryms bl. a. kostnader för teleutrustning, larmanläggningar, AV-utrustning och utrustning för vård av museiföremål.

Ombyggnad av Kronobageriet. Ombyggnaden är avsedd att skapa lokaler för Musikhistoriska museet, nationalfonoteket samt Svenskt musikhistoriskt arkiv. Redogörelse för byggnadsobjektet har tidigare lämnats i prop. 1975: 33 (s. 8, 12 och 16).

I gällande inredningsplan finns en delram av 1 milj. kr. uppförd för objektet. Byggnadsstyrelsen har på grundval av produktionshandlingar beräknat inredningskostnaden till 2,2 milj. kr.

Nybyggnad av restaurang m. m. inom karolinska institutets område. I prop. 1976/77: 25 (bil. 7 s. 69) redogjordes för detta byggnadsobjekt, som kostnadsberäknats till 11 650 000 kr. Byggnaden är avsedd för såväl karolinska institutet som den blivande vårdskolans behov. Restauranglokalerna beräknas rymma 500 platser. Byggnadsstyrelsen har uppskattat inredningskostnaderna till 1 625 000 kr.

Telefonväxel vid tekniska högskolan. I utrustningsplanen är en delram av 155 000 kr. uppförd för telefonväxel vid tekniska högskolan i Stockholm (prop. 1968: 104 s. 33 och 45). LUP-kommittén föreslår nu att den befintliga växeln byggs ut med utrustning för 200 anknytningar. Utbyggnaden avser att täcka behovet av rikstelefonanknytningar i byggnad IV för institutionen för hållfasthetslära och förvaltningen samt inom f. d. Allmänna BB:s lokaler för den s. k. arbetsvetenskapliga sektorsforskningen. Kostnaden för utbyggnaden beräknas till 180 000 kr. LUP-kommittén föreslår att nämnda delram höjs till 335 000 kr.

Matsalar m. m. I utrustningsplanen är uppförd en delram av 950 000 kr. (prop. 1975: 33 s. 16 och 25). Universitetsrestaurangkommittén föreslår att ramen höjs med 415 000 kr. för utrustning av restauranglokalerna i den nyss nämnda nybyggnaden av restaurang m. m. inom karolinska institutets område.

Tekniska institutionen. I utrustningsplanen har förts upp en delram av 100 000 kr. för tekniska institutionen vid riksantikvarieämbetet och statens historiska museer (prop. 1975/76: 117 s. 18 och 33). Kulturrådets LUP-delegation har nu slutfört utrustningsplaneringen för sektionen för textilkonservering och föreslår att nämnda delram höjs till 200 000 kr.

Operan, etapp III m. m. I beslut den 22 april 1976 uppdrog regeringen åt byggnadsstyrelsen att utföra dels etapp III av ombyggnad av Operan, dels ombyggnad av lantmäteristyrelsens hus för Operans kansli. I inredningsplanen har förts upp en definitiv kostnadsram av 1 450 000 kr. för nämnda etapp (1976/77: 101 bil. 6). Kulturrådets LUP-delegation föreslår att en definitiv kostnadsram av 1 milj. kr. för Operan, etapp III m. m., förs upp i utrustningsplanen.

Telefonväxel för statens konstmuseer. Nationalmuscet, östasiatiska museet och moderna museet disponerar f. n. gemensamt en telefonväxel

av typ TV 52/90 med 95 anknytningar. Växelns hela kapacitet är utnyttjad. Museerna har anmält behov av flera telefoner, bl. a. med anledning av att administrativa enheten får nya lokaler på Skeppsholmen.

Kulturrådets LUP-delegation föreslår att en större gemensam telefonväxel av typ A 333 utbyggd för 180 anknytningar anskaffas. Leveranstiden är ca ett år. LUP-delegationen föreslår att en delram av 400 000 kr. för växeln förs upp i utrustningsplanen.

Telefonväxel för Nordiska museet: Nordiska museet har f. n. dels telefonanknytningar till en telefonväxel inom Skansens område, dels ett relativt stort antal direkttelefoner. För att museets telefonservice skall förbättras bör en telefonväxel anskaffas och placeras inom museets lokaler. Kulturrådets LUP-delegation föreslår att en delram av 400 000 kr. för ändamålet förs upp i utrustningsplanen.

Musikutbildning. I prop. 1976/77: 25 (bil. 7 s. 69) redogjordes närmare för ombyggnad av lokaler för musikhögskolan m. m. i Stockholm.

Regeringen uppdrog den 21 oktober 1976 åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 4 milj. kr. utföra etapp I av de föreslagna byggnadsåtgärderna. I inredningsplanen har förts upp en kostnadsram för etapp I av 1 025 000 kr. (prop. 1976/77: 101 bil. 6 s. 22).

LUP-kommittén beräknar de sammanlagda utrustningsresurserna för musikhögskolan i Stockholm till 5,7 milj. kr. och föreslår att en definitiv kostnadsram av nämnda belopp förs upp i utrustningsplanen. Utrustningen till etapp I kostnadsberäknas till ca 1,7 milj. kr., varav 787 000 kr. avser utrustning till elektronmusikstudion.

Skrivsal m. m. inom karolinska institutets område. I prop. 1976/77: 25 (s. 68) redovisades under investeringsanslaget Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde en preliminär kostnadsram av 11 650 000 kr. för nybyggnad för restaurang m. m. inom ifrågavarande område. Inom byggnaden kommer en skrivsal att finnas inrymd avsedd att utnyttjas av såväl karolinska institutet som av elever vid den planerade vårdskolan inom området. Byggnadsarbetena avses starta under våren 1977.

LUP-kommittén föreslår att en delram av 85 000 kr. förs upp i utrustningsplanen. Ramen är avsedd att täcka kostnader för utrustning till skrivsal, städcentral samt den inom området tillkommande byggnaden för riskavfall.

Nybyggnad av idrottshall m. m. för gymnastiklärarutbildning. Jag har i det föregående redogjort för en planerad nybyggnad av idrottshall m. m. för gymnastiklärarutbildning i Stockholm. Nybyggnaden omfattar ca 2 000 m² rumsarea. Vidare planeras en ombyggnad för omklädningsrum m. m. i anslutande byggnad. Byggekostnaderna beräknas till 9,1 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen beräknar inredningskostnaderna för objektet till 675 000 kr.

LUP-kommittén föreslår att en delram av 100 000 kr. för byggnadsanknuten utrustning i idrottshallen förs upp i utrustningsplanen.

Uppsala

Ombyggnad av Philologicum. I det föregående har jag redogjort för den planerade ombyggnaden av Philologicum för matematik, teoretisk fysik och kvantkemi. Byggnadsstyrelsen föreslår att en delram av 1 milj. kr. förs upp i inredningsplanen för inredning av de ombyggda lokalerna.

LUP-kommittén föreslår att en definitiv kostnadsram av 850 000 kr. förs upp i utrustningsplanen. Av nämnda belopp avser 78 000 kr. utrustning för matematik, 30 000 kr. för teoretisk fysik, 20 000 kr. för kvantkemi och 722 000 kr. för gemensamma ändamål, varav 370 000 kr. för datorutrustning.

Linköping

Teknisk och filosofisk utbildning m. m. I gällande inredningsplan är uppförd en definitiv kostnadsram av 12 925 000 kr. för teknisk och filosofisk utbildning m. m. i Linköping (prop. 1974: 170 bil. 6). Byggnadsstyrelsen föreslår nu en höjning av ramen med 1,2 milj. kr. till 14 125 000 kr. Höjningen avser inredning av lokaler för bl. a. informationsbehandling, särskilt datalogi, och för datacentralen.

Den i utrustningsplanen uppförda delramen av 30 250 000 kr. för teknisk och filosofisk utbildning m. m. får tas i anspråk med sikte på att sammanlagt 32 milj. kr. kan komma att ställas till förfogande för utrustning för de verksamheter som — sedan den planerade nybyggnaden för icke-laborativa institutioner m. m. tagits i bruk — kommer att vara förlagda till nu färdigställda byggnader på Vallområdet samt för inredning och utrustning av de hittills färdigställda lokalerna för medicinsk teknik (prop. 1975/76: 117 s. 34).

LUP-kommittén föreslår att 750 000 kr. förs över från förevarande ram till den i det följande föreslagna ramen för bibliotek och icke-laborativa institutioner.

LUP-kommittén föreslår vidare att delramen 30 250 000 kr. ersätts med en definitiv ram av 33 050 000 kr. Utöver den angivna riktpunkten av 32 milj. kr. föreslår kommittén 250 000 kr. för ändamål som inte slutligt skall belasta denna ram samt 800 000 kr. som är skillnaden mellan de beräknade slutliga resurserna för informationsbehandling, särskilt datalogi, och de medel som beräknats härför i gällande delram.

Nybyggnad för icke-laborativa institutioner m. m. Jag har i det föregående under anslaget Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde redogjort för detta byggnadsobjekt.

LUP-kommittén föreslår att en delram av 1 milj. kr. förs upp i utrustningsplanen. Av beloppet avser 750 000 kr. överföringar från den i det föregående redovisade kostnadsramen Teknisk och filosofisk utbildning m. m.

Lund

Omflyttningar inom södra universitetsområdet. Byggnadsstyrelsen erhöll den 28 januari 1972 uppdrag att projektera lokaler inom södra lasarettområdet för icke-laborativa institutioner vid universitetet. Styrelsen har utarbetat förslag till dispositionsplan för ifrågavarande institutioner.

LUP-kommittén föreslår att en delram av 500 000 kr. förs upp i utrustningsplanen. Kostnadsramen är i första hand avsedd att täcka kostnader för de omflyttningar av institutioner som krävs för att mera genomgripande byggnadsåtgärder skall kunna genomföras inom området.

Göteborg

Om- och tillbyggnad av kemibygnad I. Byggnadsstyrelsen erhöll den 15 december 1976 uppdrag att projektera viss om- och tillbyggnad av kemibygnad I vid Chalmers tekniska högskola t. o. m. bygghandlingar. Start av ombyggnadsarbetena är planerad till juni 1977.

I inredningsplanen finns tidigare uppförd en delram av 500 000 kr. för ombyggnad för kemi, etapp I. Byggnadsstyrelsen har nu beräknat den med byggnadsåtgärderna sammanhängande inredningskostnaden till 1,5 milj. kr.

Luleå

Centrumbyggnad. Byggnadsstyrelsen fick den 13 och den 20 januari 1977 uppdrag att utföra etapperna X och XI av nybyggnad för högskolan i Luleå. Etapp X omfattar lokaler för bibliotek och restaurang. Etapp XI omfattar hörsal, lokaler för administration och studentkårlokaler. Redogörelse för den aktuella utbyggnaden lämnades i prop. 1976/77: 25 (bil. 7 s. 70).

Byggnadsstyrelsen beräknar inredningskostnaderna för de båda etapperna till 2 035 000 kr.

Telefonväxel. I utrustningsplanen är uppförd en delram av 697 000 kr. (prop. 1974: 170 bil. 6 s. 37). Högskolans växel föreslås bli utökad med utrustning för 100 anknytningar för att möjliggöra bl. a. anslutning av nuvarande lärarhögskolan. Vidare föreslås växeln bli försedd med utrustning för direktval och individuell samtalsmätning. Organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland föreslår att nämnda delram höjs med 481 000 kr. till 1 178 000 kr.

Arbetsvetenskap. Utbildningen i arbetsvetenskap vid högskolan i Luleå påbörjades höstterminen 1976 för upp till 80 teknologer årligen (prop. 1974: 23).

I utrustningsplanen är uppförd en delram av 600 000 kr. för arbetsvetenskap (prop. 1975/76: 117 s. 24 och 31). Organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland föreslår att ramen höjs till 2 150 000 kr. och därvid betecknas som definitiv. Kommittén har beräknat medel för bl. a. antropometriskt laboratorium, akustiska laboratorier, eliminationstekniskt laboratorium, klimat- och belysningslaboratorier, kliniskt-kemiskt laboratorium, laboratorier för teknisk psykologi och datorutrustning.

Ramar för ersättningsanskaffning m. m.

Till byggnadsstyrelsens disposition. I inredningsplanen är för budgetåret 1976/77 uppförd en kostnadsram av 6 milj. kr. till byggnadsstyrelsens disposition. Kostnadsramen får utnyttjas för nyinredning och återanskaffning av inredning främst i samband med omDispositioner eller sådana smärre ombyggnader som styrelsen själv beslutar om och för vilka särskilda kostnadsramar inte finns uppförda i investeringsplanen. Kostnadsramen får däremot inte utan regeringens medgivande utnyttjas för inredning av utökade lokaler i förhyrningar (jfr prop. 1972: 28 s. 35). Ramen skall inte användas för inredning av lokaler för allmänna förvaltningsverksamheter inom utbildningsdepartementets område.

Styrelsen föreslår att motsvarande ram till styrelsens disposition för nästa budgetår förs upp med 7 milj. kr.

Diverse objekt. Investeringsobjekt för vilka kostnaderna i varje särskilt fall inte överstiger 2 milj. kr. enligt det prisläge som gäller då arbetena påbörjas bestrids numera generellt från den i investeringsplanen uppförda ramen Diverse objekt (prop. 1975: 33 s. 13). För finansiering av inredning till bl. a. sådana objekt föreslår byggnadsstyrelsen att den i inredningsplanen uppförda delramen av 2 milj. kr. för diverse objekt höjs till 4 milj. kr. Ramen står till regeringens disposition.

Till universitets- och högskoleämbetets disposition. För budgetåret 1976/77 har i utrustningsplanen förts upp ersättningsramarna Vissa högskolor, Till universitetskanslersämbetets disposition och Till skolöverstyrelsens disposition till ett sammanlagt belopp av 38 150 000 kr., varav 2 267 000 kr. fördelats för behov vid sjöbefälsskolorna. Ramarna är avsedda för bl. a. planmässig ersättningsanskaffning av inredning och utrustning (prop. 1975/76: 117 s. 26, 32 och 34).

Universitets- och högskoleämbetet föreslår — efter samråd med skolöverstyrelsen, utrustningsnämnden och samarbetsnämnden för LUP-kommittéerna — att nämnda kostnadsramar nästa budgetår ersätts med en definitiv kostnadsram av 42 milj. kr. Till universitets- och högskole-

ämbetets disposition. I nämnda belopp har ej medräknats sjöbefälsskolornas utrustningsbehov.

Till skolöverstyrelsens disposition. Medelsbehovet för ersättningsanskaffning m. m. vid sjöbefälsskolorna bör fortfarande beräknas under en särskild kostnadsram Till skolöverstyrelsens disposition. Skolöverstyrelsen föreslår i samråd med utrustningsnämnden att en kostnadsram av 9 250 000 kr. förs upp i utrustningsplanen för nästa budgetår. Av beloppet avser 3,9 milj. kr. en navigeringssimulator för sjöbefälsskolan i Härnösand, 4 050 000 kr. kompletteringar av simulatorerna i Stockholm och Kalmar samt 1,3 milj. kr. övrig utrustning.

3.2 Föredraganden

Med utgångspunkt i de förslag till kostnadsramar för inredning och utrustning som jag redogjort för i det föregående har jag gjort upp följande förslag till inrednings- och utrustningsplaner. Jag har därvid tagit hänsyn till de tidpunkter vid vilka anskaffningen kommer att ske.

Inredningsplan (1 000-tal kr.)

Inredningsobjekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidi- gare ram	Kostnadsram			Medels- förbruk- ning t.o.m. 76-06-30
		definitiv ram	delram	art ¹	
<i>Stockholm</i>					
Teoretiskt medicinska institutionerna		4 750		1	4 693
Riksarkivet		1 375		1	1 370
Nybyggnad av bokmagasin för kungl. biblioteket		1 000		1	791
Icke-laborativa institutioner m.m. vid universitetet		10 400		1	10 195
Matsal inom Frescatiområdet		325		1	228
Statens biblioteksdepå i Bålsta		2 400		1	1 325
Ombyggnad för tandläkarutbildning m.m. ³		550		1	524
Nybyggnad för kemi m.m.		6 900		1	6 214
Nybyggnad för tandläkarutbildning m.m.		11 000		1	9 077
Djurlokaler vid karolinska institutet		140		1	124
Operan, etapp I—II		1 090		1	705
Operan, etapp III		1 450 ^a		1	
Nordiska museet	+ 300		3 100	1	677
Moderna museet		1 685		1	1 330
Museilokaler i kv. Garnisonen		500		1	221
Ombyggnad av Fredrik Bloms hus		600		1	
Ombyggnad för livrustkammaren		2 900 ^a		1	249
Nybyggnad för etnografiska museet	+ 4 700	8 700		2 b	325
Ombyggnad av Kronobageriet	+ 1 400	2 400		2 b	
Om- och tillbyggnad för statens scenateljéer i Högernäs		725 ^a		1	156
Ombyggnad av byggnad XXVI		650 ^a		1	
Nybyggnad för elevbostäder vid Tomteboda- skolan		400		1	33
Tekniska institutionen			335 ^a	1	
Statens scenskola m.m.			1 300	1	1

Inredningsobjekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidi- gare ram	Kostnadsram			Medels- förbruk- ning t.o.m. 76-06-30
		definitiv ram	delram	art ¹	
Ombyggnad av lokaler för musikutbildning m.m., etapp I			1 025 ^a	1	
Nybyggnad av restaurang m.m. inom karolinska institutets område	+ 1 625	1 625		3	
Nybyggnad av idrottshall m.m. för gymnastik- lärarutbildning	+ 800	800		3	
<i>Sigtuna</i>					
Hällsboskolan		600		1	588
<i>Uppsala</i>					
Nybyggnader på Artillerifältet			24 850	1	20 546
Icke-laborativa institutioner		7 325		1	6 953
Ombyggnad för psykologiska institutionen		1 375		1	883
Upprustning av universitetshuset		2 200		1	274
Laboratorium för elektron-spektroskopi vid fysiska institutionen		125		1	5
Ombyggnad av Philologicum	+ 1 150	1 150		3	
<i>Linköping</i>					
Teknisk och filosofisk utbildning m.m.	+ 675	13 600		2 a	12 582
<i>Växjö</i>					
Högskoleutbildning ^a		2 150		1	1 924
<i>Lund Malmö</i>					
Nybyggnad för sektion A		1 200		1	1 130
Farmakologiska institutionen		600		1	526
Icke-laborativa institutioner m.m.			2 100	1	1 774
Ombyggnad av universitetsbiblioteket		1 725		1	1 095
Ombyggnad för biologi m.m.		300		1	268
Hygien och naturvetenskaplig mikrobiologi		2 360		1	1 958
Lärarutbildning m.m. ^a			4 500	1	3 578
Musikutbildning		120		1	120
Nybyggnad för filial till universitetsbiblioteket		2 650 ^a		1	109
<i>Göteborg</i>					
Nybyggnad för tandläkarutbildning m.m. ^a		6 000		1	5 614
Nybyggnad för zoologiska institutionen		1 500		1	1 391
Forskningslaboratorium inom medicinar- området		400		1	400
Fysiska institutionen m.m.		2 400		1	2 340
Ombyggnad för sektion M m.m.		1 350		1	960
Ombyggnad för sektion E m.m.		650		1	600
Icke-laborativa institutioner m.m.		4 450		1	3 954
Musikutbildning		645		1	558
Ombyggnad av Origo		950		1	840
Lärarutbildning m.m. ^a			7 250	1	6 649
Matsal inom medicinarområdet		625		1	500
Tillbyggnad av landsarkivet		1 500		1	1 197
Nybyggnad för kemi, etapp II		3 115		1	2 266
Ombyggnad för reaktorfysik		300		1	226
Restaurang inom Chalmersområdet		615 ^a		1	60
Om- och tillbyggnad av kemibyggnad I	+ 1 300	1 800		2 b	

Inredningsobjekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidi- gare ram	Kostnadsram			Medels- förbruk- ning t.o.m. 76-06-30
		definitiv ram	delram	art ¹	
<i>Borås</i>					
Högskoleutbildning ³		600		1	568
<i>Karlstad</i>					
Högskole- och lärarutbildning m.m. ³		3 800		1	3 625
<i>Örebro</i>					
Högskoleutbildning ³		4 000		1	3 693
<i>Östersund</i>					
Högskoleutbildning ³		1 100		1	925
<i>Umeå</i>					
Lu-blocket		4 250		1	4 013
Nybyggnader för zoologi m.m. hufo		2 900		1	2 798
Samhällsvetenskap m.m.		2 690		1	2 613
Universitetsbiblioteket		1 800		1	1 773
Icke-laborativa institutioner		2 100		1	1 829
Fastighetstjänst		250		1	24
Teckningslärarutbildning		775 ²		1	
<i>Piteå</i>					
Musikutbildning			300	1	
<i>Luleå</i>					
Högskolan		12 800		1	8 765
Centrumbyggnad	+ 2 275	2 275		3	
<i>Övrigt</i>					
Svenskhemmet Voksenåsen		1 175 ²		1	632
Till Kungl. Maj:ts disposition					
(budgetåret 1969/70)		445		1	429
(budgetåret 1971/72)		3 000		1	2 375
Till byggnadsstyrelsens disposition					
(budgetåret 1972/73)		4 000		1	3 589
(budgetåret 1973/74)		5 000		1	2 617
(budgetåret 1974/75)		6 000		1	586
(budgetåret 1975/76)		6 000		1	
(budgetåret 1976/77)		6 000		1	
(budgetåret 1977/78)	+ 7 000	7 000		3	
Diverse objekt					
(budgetåret 1977/78)	+ 2 000	2 000		3	
Diverse objekt					
(tidigare budgetår)		2 000		1	
	+ 23 225	208 105	44 760		160 960
		252 865			

¹ Art av kostnadsram för resp. objekt

1. Av staten redan godtagen kostnadsram.

2a. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare fastställd som definitiv).

2b. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare fastställd som delram).

3. Förslag till ny kostnadsram.

² Jfr prop. 1976/77: 101

³ Ändrad benämning med hänsyn till högskolereformen

Utrustningsplan (1 000-tal kr.)

Utrustningsobjekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidi- gare ram	Kostnadsram			Medels- förbruk- ning t.o.m. 76-06-30
		definitiv ram	delram	art ¹	
<i>Stockholm</i>					
Telefonväxel för Frescatiområdet			1 715	1	1 480
Sektionerna A, L och V		7 000		1	5 317
Telefonväxel vid tekniska högskolan	+1 100	1 255		2 b	155
Matsalar m.m.	+ 415		1 365	2 b	689
Nybyggnad för tandläkarutbildning m.m.		26 250		1	21 392
Telefonväxel i Huddinge		505		1	372
Moderna museet		1 000		1	654
Nordiska museet	+1 200		2 600	2 b	585
Statens biblioteksdepå i Bålsta		125		1	101
Ombyggnad av Kronobageriet		1 125		1	
Etnografiska museet	+1 000	1 500		2 b	
Flyttningskostnader för etnografiska museet	+ 600	1 350		2 b	583
Statens scenateljéer i Hägernäs		2 600		1	767
Livrustkammaren		850		1	85
Flyttningskostnader för livrustkammaren		600 ²		1	3
Biologi m.m.			400	1	
Fysiologi vid f.d. gymnastik- och idrottshögskolan ³		275		1	
Tomtebodaskolan		140		1	1
Statens scenskola m.m.			200	1	
Tekniska institutionen	+ 100		200	2 b	
Telefonväxel för statens konstmuseer	+ 400	400		3	
Telefonväxel för Nordiska museet	+ 400	400		3	
Musikutbildning	+ 800		800	3	
Skrivsal m.m. inom karolinska institutets område	+ 50	50		3	
Idrottshall m.m. för gymnastiklärarutbildning	+ 100		100	3	
<i>Sigtuna</i>					
Hällsboskolan		150		1	
<i>Uppsala</i>					
Nybyggnader på Artillerifältet		29 900		1	23 799
Telefonväxel på Artillerifältet			845	1	720
Hygien			450	1	97
Telefonväxel			1 300	1	1 099
Icke-laborativa institutioner		3 500		1	2 197
Psykologi		450		1	346
Matsalar m.m.			380	1	308
Ombyggnad av synkrocyklotron vid Gustaf Werners institut		4 300		1	
Ombyggnad av Philologicum	+ 530	530		3	
<i>Linköping</i>					
Teknisk och filosofisk utbildning m.m.	+2 250	32 500		2 b	23 946
Matsal m.m.			300	1	183
Telefonväxel			1 410	1	680
Icke-laborativa institutioner m.m.	+1 000		1 000	3	
<i>Växjö</i>					
Telefonväxel			60	1	39
Matsalar m.m.		115		1	88

Utrustningsobjekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidi- gare ram	Kostnadsram			Medels- förbruk- ning t.o.m. 76-06-30
		definitiv ram	delram	art ¹	
<i>Lund/Malmö</i>					
Telefonväxel			1 125	1	1 005
Hygien och naturvetenskaplig mikrobiologi		2 000		1	1 433
Matsalar m.m.			381	1	266
Telefonväxel för f.d. lärarhögskolan ³			420	1	384
Musikutbildning			600	1	603
Nybyggnad för filial till universitetsbiblioteket		900 ²		1	
Omflyttningar inom södra universitets- området	+ 400		400	3	
<i>Göteborg</i>					
Telefonväxel vid Chalmers tekniska högskola			520	1	474
Musikutbildning			1 200	1	1 187
Telefonväxel för f.d. lärarhögskolan m.m. ³			600	1	509
Matsalar m.m.			1 525	1	1 121
Lärarutbildning m.m. ³		2 500		1	1 763
Kemi, etapp II		3 500		1	1 311
<i>Borås</i>					
Högskoleutbildning ³			340	1	338
<i>Karlstad</i>					
Telefonväxel			350	1	204
<i>Örebro</i>					
Icke-laborativa ämnen m.m.		2 200		1	1 838
Telefonväxel		250		1	228
Matsal m.m.		225		1	192
<i>Umeå</i>					
Hygien		600		1	480
Fysik (forskning m.m.)			1 160	1	1 147
Matsal m.m.		45		1	30
Hälso- och miljövårdslinjen ³		220		1	
Tandhygienistutbildning		2 075		1	68
Teckningslärarutbildning		400		1	
Telefonväxel		500 ²		1	
<i>Luleå</i>					
Högskolan		25 000		1	16 345
Telefonväxel	+ 481		1 178	2 b	592
Arbetsvetenskap	+ 1 000	1 600		2 b	
<i>Östersund</i>					
Högskoleutbildning ³		460		1	299
<i>Piteå</i>					
Musikutbildning		400		1	
<i>Övrigt</i>					
Matsalar m.m.	+ 300		560	2 b	177
Utredningskostnader		250		1	
<i>Ramar för ersättningsanskaffning m.m.</i>					
Vissa högskolor (budgetåret 1975/76)		1 400		1	669
(budgetåret 1976/77)		1 400		1	

Utrustningsobjekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidi- gare ram	Kostnadsram			Medels- förbruk- ning t.o.m. 76-06-30
		definitiv ram	delram	art ¹	
Till universitetskanslersämbetets disposition (budgetåret 1975/76)		27 000		1	14 771
(budgetåret 1976/77)		32 000		1	
Till universitets- och högskoleämbetets disposition					
(budgetåret 1977/78)	+ 42 000	42 000		3	
Till skolöverstyrelsens disposition					
(budgetåret 1975/76)		2 900		1	688
(budgetåret 1976/77)		4 750		1	
(budgetåret 1977/78)	+ 2 000	2 000		3	
Operan					
(budgetåret 1975/76)		300		1	138
(budgetåret 1976/77)		200		1	
Dramaten					
(budgetåret 1975/76)		800		1	271
(budgetåret 1976/77)		400		1	
Till statens kulturråds disposition					
(budgetåret 1977/78)	+ 1 590	1 590		3	
	+ 57 716	276 735	23 484		134 217
		300 219			

¹ Art av kostnadsram för resp. objekt

1. Av staten redan godtagen kostnadsram

2a. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare fastställd som definitiv)

2b. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare fastställd som delram)

3. Förslag till ny kostnadsram

² Jfr prop. 1976/77: 101

³ Ändrad benämning med hänsyn till högskolereformen

I mitt förslag till inrednings- och utrustningsplaner har jag fört upp definitiva kostnadsramar för *etnografiska museet*. Jag har därvid inte beräknat några medel för datorutrustning.

I mitt förslag till kostnadsram för utbyggnad av *telefonväxeln vid tekniska högskolan i Stockholm* har jag även beräknat medel för kompletterande system för samtalsmätning och direktval. Enligt tidigare beslut kommer en sådan komplettering att ske vid telefonväxeln vid universitetet i Umeå. Jag föreslår att detta även sker i samband med utbyggnad av *växeln vid högskolan i Luleå*. När erfarenheter av direktval och samtalsmätning på de tre orterna föreligger avser jag att pröva frågan om ett mer generellt införande av sådan tilläggsutrustning vid högskoleenheterna i landet.

Musikutbildningen i Stockholm får ett värdefullt lokaltillskott genom att ombyggnadsarbetena inom f. d. statens normalskola nu har påbörjats. De tillkommande lokalerna är avsedda för musikhögskolan samt för den musikvetenskapliga institutionen vid universitetet i Stockholm.

I avvaktan på underlag för ställningstagande till fortsatta ombyggnadsetapper har jag i mitt förslag till utrustningsplan beräknat medel

för musikhögskolans utrustning inom den nu pågående ombyggnadsetappen. Jag har inte beräknat medel för utrustning till elektronmusikstudion inom denna etapp.

I mitt förslag i utrustningsplanen till en definitiv kostnadsram för *ombyggnad av Philologicum i Uppsala* har jag beräknat medel bl. a. för utrustning av kafélokaler.

Som jag har redovisat i det föregående har byggnadsstyrelsen fått i uppdrag att utföra nya lokaler för bl. a. restaurang vid högskolan i Luleå. I mitt förslag i utrustningsplanen till ny delram för *matsalar m. m.* under rubriken Övrigt har jag beräknat medel för utrustning av nämnda restauranglokaler.

Jag har tidigare redogjort för universitets- och högskoleämbetets förslag att som en följd av genomförandet av högskolereformen sammanföra tidigare ersättningsramar i utrustningsplanen för olika högre utbildningar till en kostnadsram benämnd *Till universitets- och högskoleämbetets disposition*.

Dåvarande chefen för utbildningsdepartementet tillsatte våren 1975 en arbetsgrupp med uppgift att bedöma behovet av ersättningsanskaffning av utrustning vid dramatiska institutet. Institutet svarar för utbildning av yrkesgrupper inom teaterns, filmens, televisionens och radions områden.

Med utgångspunkt i utbildningsmål och undervisningsansvar vid institutet har arbetsgruppen lagt fram en detaljerad ersättningsplan baserad på den nuvarande utrustningens avskrivning ur teknisk synpunkt. Gruppen har funnit vägande skäl för att ersättningen i första hand bör ske genom köp och utrustningen bör enligt planen i huvudsak ersättas under en 15-årsperiod. Det av gruppen framräknade medelsbehovet för budgetåret 1977/78 uppgår till 1,6 milj. kr.

Jag finner liksom arbetsgruppen att frågan om ersättning av dramatiska institutets utrustning inte bör särskiljas från ersättning av utrustning för annan högre utbildning utan framgent bör tillgodoses inom ersättningsramen *Till universitets- och högskoleämbetets disposition*. I mitt förslag till utrustningsplan har jag därför vid beräkning av denna ersättningsram tagit hänsyn till dramatiska institutets ersättningsbehov. Min beräkning inkluderar också de medelsbehov för inredning och utrustning som kan uppkomma i samband med de förslag om ökad utbildning av förskollärare och fritidspedagoger som regeringen avser att lägga fram vid 1976/77 års riksmöte.

Jag har i mitt förslag till utrustningsplan inom kostnadsramen *Till skolöverstyrelsens disposition* beräknat 2 milj. kr. för sjöbefälsskolorna.

Jag har härvid bl. a. tillgodosett behovet av kompletterande utrustning till radarsimulatoren vid sjöbefälsskolan i Stockholm för att göra det möjligt att utnyttja den för samtidig undervisning av åtta elever. I övrigt har jag beräknat vissa medel för skolornas allmänna återanskaffningsbehov.

En samlad bedömning av medelsbehovet för ersättningsanskaffning vid sjöbefälsskolorna bör anstå till prövningen av de förslag som lagts fram i skolöverstyrelsens utredning Sjöpersonalens utbildning, vilka f. n. remissbehandlas.

I mitt förslag till utrustningsplan har jag fört upp en särskild kostnadsram av 1 590 000 kr. *Till statens kulturråds disposition.* Jag har därvid beräknat 700 000 kr. för återanskaffning av inredning och utrustning för i första hand de statliga museerna. Kostnadsramen får vidare utnyttjas för återanskaffning av inredning och utrustning för Operan och Dramaten samt för viss basutrustning i samband med ombyggnad av Operan, etapp III m. m. Ramen skall fördelas av kulturrådets LUP-delegation.

Förslag till kostnadsramar för anskaffning av inredning och utrustning redovisas för riksdagen först i samband med inflyttningen i nya lokaler (jfr prop. 1976/77: 100 bil. 11 s. 76). För viss inredning och utrustning gäller emellertid att beställningsbemyndiganden till följd av långa leveranstider måste lämnas långt före det att inrednings- och utrustningsplaneringen i övrigt har hunnit så långt att förslag om definitiva kostnadsramar kan redovisas för riksdagen. Exempel på sådan inredning och utrustning är tätpackningsarkiv, viss laboratorieinredning, traverser, telefonväxlar och snabbtelefonanläggningar. Detta medför att inrednings- och utrustningsramarna för samma objekt kommer att redovisas flera gånger för riksdagen. Efter förslag av byggnadsstyrelsen förordar jag att regeringen bemyndigas att — i avvaktan på att slutliga kostnadsramar för anskaffning av inredning och utrustning kan redovisas för riksdagen — besluta om beställning av inredning och utrustning av detta slag i de fall där riksdagen redan har beslutat om utförandet av den nybyggnad för vilken inredningen och utrustningen är avsedd.

Vid utgången av budgetåret 1975/76 utgjorde behållningen på de anslagsposter som byggnadsstyrelsen och utrustningsnämnden disponerar 14,1 milj. kr. För innevarande budgetår har 83 milj. kr. ställts till dessa myndigheters förfogande.

För nästa budgetår räknar jag med att sammanlagt 92 milj. kr. bör anvisas. Av dessa medel behöver 1 milj. kr. tillföras anslagsposten Diverse objekt, som står till regeringens disposition. Den vid utgången av innevarande budgetår befintliga reservationen på anslaget Inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m. bör föras över till det nya reservationsanslaget.

I inrednings- och utrustningsplanerna har jag tagit upp kostnadsramar av sammanlagt (252 865 000 + 300 219 000 =) 553 084 000 kr. Inom dessa ramar har vid utgången av budgetåret 1975/76 betalats ut sammanlagt (160 960 000 + 134 217 000 =) 295 177 000 kr. De föreslagna planerna innebär således att myndigheterna skall kunna beställa inredning och utrustning för sammanlagt (553 084 000 — 295 177 000 —

14 110 961 — 83 000 000 — 91 000 000 =) 69 796 039 kr. att betalas ut tidigast under budgetåret 1978/79.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om beställning av viss inredning och utrustning för byggnadsobjekt som har beslutats av riksdagen i enlighet med vad jag har förordat i det föregående,
2. bemyndiga regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar som jag har förordat i det föregående,
3. till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.* för budgetåret 1977/78 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 92 000 000 kr.

4 Högskolerestauranger

4.1 Universitetsrestaurangkommitténs förslag

Universitetsrestaurangkommittén (U 1970: 46) har i maj 1976 överlämnat betänkandet (Ds U 1976: 10) Universitetsrestauranger — driftformer och huvudmannaskap.

Universitetsrestaurangkommittén har i sitt betänkande inte funnit det motiverat att föreslå en för samtliga orter generell driftform. De framtida reglerna bör enligt kommittén utformas så att en större valfrihet än f. n. kan uppnås. Kommittén föreslår att det bör vara möjligt att tillämpa driftbolagsformen eller entreprenad med prisliscavtal. I undantagsfall kan det också vara nödvändigt att myndighet bedriver måltidsverksamhet i egen regi.

Om driften av en universitetsrestaurang i framtiden omhänderhas av driftbolag bör i huvudsak nuvarande villkor gälla. Kommittén föreslår emellertid följande revideringar av de nuvarande statliga villkoren. En av de statliga styrelserepresentanterna bör förordnas av berörd högskoleenhet. De högskoleanställdas företrädare bör utses av berörda personalorganisationer i samråd. För samråd i frågor rörande öppethållande, sortiment och lokalanvändning bör för varje större servering inrättas ett matråd. Berörd högskoleenhet bör besluta om när matråd skall inrättas. Matråd bör innefatta företrädare för högskoleenheten, anställda, studerande och driftbolaget.

I de fall driften av en universitetsrestaurang handhas av en entreprenör bör i framtiden intressenternas möjligheter till insyn förstärkas. Högskoleenheten bör ha möjlighet till viss insyn i entreprenörens redovisning. Berörda lokala intressenter skall dessutom ges möjlighet att genom ett matråd fortlöpande följa verksamheten och lämna synpunkter på driften. Matrådets sammansättning bör enligt kommittén vara

densamma som vid driftbolagsformen. När verksamheten drivs av en entreprenör bör det i upplåtelseavtal föreskrivas att matråd skall finnas.

Kommittén föreslår att val av driftform skall ske på olika sätt om driftbolag finns och om sådant bolag inte finns. På orter med driftbolag bör det ankomma på berörd högskoleenhet att besluta om val av driftform. I första hand bör därvid övervägas att överlåta åt driftbolaget att svara för verksamheten. Om berörd högskoleenhet efter samråd med studerande och anställda så beslutar bör avtal kunna slutas med driftbolaget utan att anbudsintag dessförinnan skett. På orter utan driftbolag bör högskoleenheten efter anbudsintag överlåta driften till entreprenör. Upphandlingen bör ske i form av s. k. förhandlingsupphandling. Det bör enligt kommittén ankomma på berörd högskoleenhet att sluta avtal med driftbolag resp. entreprenör.

De befintliga driftbolagen inrättades ursprungligen av studerandeorganisationer. Aktierna i två av bolagen har sålts till Sveriges allmänna restaurang AB (SARA).

Kommittén pekar på att de förslag som lämnats av obligatoriekommittén i betänkandet (SOU 1976: 14) Kårobligatorium? innebär att de studerande även t. v. skall kunna vara huvudmän för bolagen. Om studerandesammanslutningarna ersätts med studeranderåd kan dessa sålunda vara huvudmän för bolagen. Ett eventuellt statligt övertagande av huvudmannaskapet bör enligt universitetsrestaurangkommittén ske genom SARA. De studerande bör även kunna överlåta huvudmannaskapet på annan huvudman.

Oavsett vem som är huvudman för verksamheten bör enligt kommittén driftbolagens karaktär av icke-vinstdrivande företag bestå. Dock bör det vara möjligt för en ny huvudman att få viss avkastning på nedlagt aktiekapital. I de avtal som förutsätts komma att träffas om överlåtelse av aktierna bör anges den maximala avkastningen på aktiekapitalet. För överlåtelse av aktierna fordras att mellan parterna träffat avtal överlämnas till regeringen för godkännande.

Berörda lokala intressenter bör ha möjlighet att besluta om inrättande av driftbolag på orter som i dag saknar sådana. Inrättandet av nytillkommande bolag bör enligt kommittén ske antingen genom att SARA eller annan huvudman bildar ett nytt bolag. För sådana nyinrättade bolag bör gälla samma villkor som för SARA:s och annan huvudmans övertagande av huvudmannaskapet för befintliga driftbolag.

Kommittén föreslår att de nya reglerna för drift av universitetsrestauranger skall gälla från den 1 juli 1977. De nya reglerna vid val av driftform m. m. bör emellertid bara tillämpas för nytillkommande enheter och för sådana enheter för vilka driftfrågan skall omprövas som en följd av en avtalsenlig uppsägning.

De förhandlingar om förändrat huvudmannaskap för befintliga driftbolag som kommittén förutsatt skall komma till stånd bör enligt dess

mening samordnas med de förhandlingar mellan studerandesammanslutningarna och staten som obligatorickommittén har föreslagit.

4.2 Remissyttrandena

Över betänkandet har, efter remiss, yttranden avgetts av *socialstyrelsen, statskontoret, byggnadsstyrelsen, riksrevisionsverket, statens personalnämnd (SPN), universitets- och högskoleämbetet (UHÄ), utrustningsnämnden för universitet och högskolor, bostadsstyrelsen, styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt, akademien för de fria konsterna och centrala organisationskommittén för högskolereformen (H 75).*

Vidare har yttranden avgetts av *Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Sveriges förenade studentkårer (SFS), Umeå studentkår, Tekniska högskolans studentkår, Chalmers studentkår, Högskolorestauranger i Stockholm AB, Göteborgs universitetsrestauranger AB (GUAB), Universitetsrestauranger i Umeå AB och Sveriges allmänna restaurang AB (SARA).*

Allmänt

De flesta remissinstanserna ansluter sig i allt väsentligt till universitetsrestaurangkommitténs förslag beträffande former för drift av universitetsrestauranger och huvudmannaskap för driftbolag. UHÄ framhåller att de lokala förhållandena i varje enskilt fall bör vara styrande vid val av driftform och huvudmannaskap. UHÄ anser det viktigt att studerande och anställda garanteras insyn i och inflytande på universitetsrestaurangernas verksamhet genom de föreslagna matråden.

SFS anser det skäligt att fastslå att matråd skall finnas för varje enhet med fler än 200 platser — oavsett driftform.

Enligt SPN bör på sikt en planmässig samordning av måltidsservicen inom en ort komma till stånd inom i första hand den offentliga sektorn.

Driftformer

SFS instämmer i kommitténs förslag beträffande de olika driftformer som skall vara möjliga i framtiden. SFS anser det tillfredsställande att dessa jämföras i subventioneringshänseende.

SFS finner det angeläget att man även på det lokala planet, inom en och samma högskoleenhet, underlättar uppkomsten av olika driftformer. Något krav på enskild enhet att ansluta sig till driftbolag om sådant finns på orten bör inte förekomma.

SARA anser det rimligt att enskilda högskolor får en ökad möjlighet att besluta om val av driftform m. m. Enligt SARA:s uppfattning bör

dock statsmakterna värna om de driftbolag som f. n. finns och som tillkommit på statens initiativ. Inom orter med driftbolag bör således i första hand dessa svara för restaurangdriften. SARA anser vidare det angeläget att enskilda entreprenörer skall få ökad redovisningsskyldighet avseende driftekonomi m. m.

GUAB finner det otillfredsställande att kommitténs förslag om uppgiftsskyldighet m. m. vad gäller ekonomi ställer större krav på driftbolaget än på den enskilde entreprenören. GUAB anser, att samma krav på ekonomisk redovisning bör ställas på enskilda entreprenörer och att verksamheten bör granskas av en av högskolan eller staten utsedd revisor.

SPN anser att driftbolagen förefaller vara en inte helt nödvändig konstruktion. I vart fall torde det vara motiverat att bättre än hittills belysa fördelarna med driftbolag framför enklare förfaringssätt — t. ex. avtal direkt mellan högskoleenhet och entreprenör — innan man stannar för driftbolagsformen.

Styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt anser det olämpligt att myndigheten själv ansvarar för driften. Styrelsen anser inte att staten centralt bör ingå i driftbolagens styrelse utan högskolan/universitetet bör kunna representera staten och statens intressen.

TCO ställer sig positiv till att de högskoleanställdas företrädare, liksom i högskoleorganen, skall utses av berörda personalorganisationer i samråd. Däremot anser TCO att de i bolaget anställda bör representeras av minst två ordinarie företrädare i den lokala bolagsstyrelsen, oavsett huvudmannaskap.

Huvudmannaskap

SFS ser som den bästa lösningen att studerandesammanslutningarna står som huvudman för denna verksamhet, när dessa så önskar och har möjlighet därtill. En lösning med studerandesammanslutningarna som huvudmän för driftbolag eller enskild enhet är den bästa garanten för ett brett intresseinflytande.

Enligt *Tekniska Högskolans Studentkår*s uppfattning bör man för varje restaurangenhet beakta lokala synpunkter och förutsättningar för resp. enhets drift.

Högskolorestauranger i Stockholm AB anser att de högt ställda kraven på driftbolagens verksamhet och organisation gör det fullt motiverat att befintliga driftbolag prioriteras som huvudmän.

Chalmers studentkår delar kommitténs uppfattning att studeranderåden automatiskt övertar studentkårernas roll som huvudmän för driften. Detta bör gälla såväl i driftbolag som i entreprenörbolag.

Umeå studentkår ser helst att universitetsrestaurangerna runt om i

landet fördelar huvudmannaskapet mellan högskoleenhet, högskoleanställda, studenter och eventuellt kommunen.

Universitetsrestauranger i Umeå AB anser att kommitténs förslag överensstämmer väl med bolagets synpunkter såväl vad gäller driftformer som huvudmannaskap.

SARA är berett — om så önskas — förvärva ytterligare driftbolag med utgångspunkt bl. a. i ett till branschen i övrigt mycket avancerat inflytande- och medverkandesystem, fullständigt öppen redovisning m. m. *SARA*:s hittillsvarande erfarenheter av sitt engagemang inom universitetsrestaurangverksamheten är entydigt positiva.

Upplåtelseavtal

Byggnadsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag angående former för upplåtelse av restauranglokaler.

Vad avser de av utredningen redovisade normavtalen anför styrelsen följande. Mot bakgrund av byggnadsstyrelsens lokalhållnings-, underhålls- och inredningsansvar för de i utredningen berörda statsägda restauranglokalerna är det väsentligt att byggnadsstyrelsen har möjlighet att pröva önskade förändringar i lokalerna.

Normavtalen bör därför kompletteras med påpekande om att högskoleenheten alltid skall samråda med byggnadsstyrelsen innan överenskommelse träffas med drifthuvudman om förändring av lokalerna.

Enligt *SARA* bör de i betänkandet redovisade förslagen till normavtal ses över med hänsyn till den lag om medbestämmande i arbetslivet som trädde i kraft den 1 januari 1977 och till de medbestämmandeavtal som kommer att träffas under år 1977 med utgångspunkt i denna lag.

I kommitténs förslag till normerande prislisteavtal för restauranger vill *TCO* påpeka att även lönekostnadsstegringar för tjänstemannakollektivet bör finnas med bland de exempel som tas upp i samband med nyttjarens rätt till prisjusteringar då överenskommelse ej kunnat träffas. Enligt *riksrevisionsverket* är det svårt att på grundval av utredningsmaterialet ta ställning till vilken upplåtelseform som är mest lämplig. Frågan bör belysas mera allsidigt och från mera generella utgångspunkter än vad kommittén har haft möjlighet att göra.

Styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt anser att det blir en klar förenkling av avtalsförfarande om myndigheten själv får sluta avtal med den som ska bedriva restaurangverksamheten. Den nuvarande ordningen där byggnadsstyrelsen är avtalsslutande part tillsammans med driftbolag/entreprenör är onödigt byråkratiserad.

SFS vill framhålla att de "normerande" avtalen inte bör bli normerande annat än som arbetsmaterial då högskolestyrelserna i fortsättningen sluter upplåtelseavtal. *SFS* utgår därför från att dessa avtal inte

i någon form kommer att fastställas som bindande för de lokala organen vid förhandlingar med drifthuvudmän av olika slag.

Avkastning, vinst

SARA menar att vad avkastningen på nedlagt aktiekapital beträffar, bör det slås fast att kommitténs förslag på denna punkt har en ytterst marginell effekt på gästpriset, sannolikt ingen effekt över huvud taget.

SFS kan inte finna någon anledning att i detta hänscende skilja på villkoren för studerandeorganisationer och andra huvudmän. Speciellt i det fall staten — genom SARA — övertar ansvaret för driften bör det ske på samma villkor som gäller, och även i fortsättningen bör gälla, för studentägda bolag, dvs. att driften skall ske utan vinstintresse.

Umeå studentkår anser det vara ett oeftergivligt krav att verksamhet av detta slag skall drivas helt utan vinstintresse.

4.3 Föredraganden

År 1969 tillkallades en kommitté för planering och samordning m. m. av restaurangverksamheten vid universitet och högskolor (U 1970: 46 universitetsrestaurangkommittén). Enligt sina direktiv skall universitetsrestaurangkommittén svara för bl. a. de uppgifter som har samband med statens medverkan i driften av sådan restaurangverksamhet.

Målet för restaurangverksamheten vid universitet och högskolor är att studerande och anställda skall ha möjlighet att i den omfattning som motiveras av verksamheten vid läroanstalten inta näringsmässigt tillfredsställande måltider i anslutning till denna. Ansvaret för att härför erforderliga lokaler uppförs vilar i första hand på staten (jfr prop. 1963: 172, SU 1963: 212, rskr 1963: 405). Möjligheter finns att tillgodose behovet av restauranglokaler även genom samverkan med studerandeorganisation, som därvid får räntefritt och stående statligt lån för att bygga ut befintliga anläggningar i erforderlig omfattning.

Nuvarande regler för drift och huvudmannaskap för restaurangverksamheten vid universitet och högskolor grundar sig på de ställningstaganden som statsmakterna gjorde i anledning av prop. 1967: 104 om anslag för budgetåret 1967/68 till byggnadsarbeten samt inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m. (SU 1967: 88, rskr 1967: 208). För att verksamheten skulle bedrivas rationellt ansåg dåvarande departementschefen att de olika restaurangenheter skulle föras samman i en enda organisation på varje universitetsort. Vederbörande studentkår skulle vara huvudman för verksamheten och ansvara för att denna bedrevs i aktiebolagsform.

I anslutning till statsmakternas beslut har fem särskilda driftbolag tillkommit. Regeringen utser två ledamöter och företagsnämnden vid berörd läroanstalt utser en ledamot i styrelsen för resp. bolag. En särskild

statlig revisor förordnas av riksrevisionsverket. Prissättningen skall baseras på kostnaderna för råvaror, arbetskraft och administration jämte de övriga kostnader för verksamheten för vilka staten inte svarar.

Ansvar för driften av restaurangerna vid universitet och högskolor har i regel överlämnats till de lokala studerandeorganisationerna. Sveriges förenade studentkårer, Filosofiska fakulteternas studentförening i Göteborg och Umeå studentkår har emellertid i skilda skrivelser till regeringen anhängit om att staten förklarar sig villig att överta ansvaret för universitetsrestaurangbolagen.

Med anledning härav fick universitetsrestaurangkommittén genom tilläggsdirektiv i maj 1972 i uppdrag bl. a. att komma in med förslag beträffande formerna för den framtida driften av restauranger vid universitet och högskolor m. m.

Universitetsrestaurangkommittén överlämnade i maj 1976 betänkandet (Ds U 1976: 10) Universitetsrestauranger — driftformer och huvudmannaskap. De förslag som kommittén lagt fram har mötts av en positiv remissopinion. För egen del vill jag anföra följande.

Riksdagen beslutade år 1975 om en reformering av högskoleutbildningen (prop. 1975: 9, UbU 1975: 17, rskr 1975: 179). Regeringen har i prop. 1976/77: 59 om utbildning och forskning inom högskolan m. m. lagt fram ytterligare förslag i detta ämne. Ett viktigt inslag i högskole-reformen är att beslutsfattandet i stor utsträckning förs över från central till regional och lokal nivå. Jag anser att universitetsrestaurangkommitténs förslag ligger i linje med en sådan decentralisering av beslutsbefogenheterna. Jag kan därför i allt väsentligt ansluta mig till vad universitetsrestaurangkommittén har föreslagit.

Jag tar först upp frågan om *huvudmannaskap* för restaurangerna inom högskolan. De befintliga driftbolagen, som är verksamma i Stockholm, Linköping, Lund, Göteborg och Umeå, inrättades ursprungligen av studerandesammanslutningar med obligatoriskt medlemskap. Aktierna i två av bolagen, Göteborgs universitetsrestauranger AB och Universitetsrestauranger i Linköping AB har sedermera sålts till Sveriges allmänna restaurang AB. Som jag nyss nämnde har vissa studerandesammanslutningar begärt att huvudmannaskapsfrågan skall omprövas.

I prop. 1976/77: 59 har jag redovisat min syn på kårobligatoriefrågan. Av redogörelsen framgår att jag anser att det obligatoriska medlemskapet i studerandesammanslutningar bör avskaffas. För att kunna avveckla det obligatoriska medlemskapet krävs överläggningar mellan berörda parter. Jag avser att senare föreslå regeringen att ta initiativ till sådana överläggningar. Jag anser det naturligt att de frågor som hänger samman med huvudmannaskapet för befintliga driftbolag tas upp i samband med dessa överläggningar.

Jag går så över till frågan om *driftform* för verksamheten. Enligt min mening är det naturligt att högskoleenheterna i framtiden själva beslutar

om val av driftform. Jag biträder därför universitetsrestaurangkommitténs förslag och förordar att driften skall kunna omhändertas av driftbolag eller entreprenör. Enligt den av mig förordade ordningen ankommer det på högskoleenheterna att sluta avtal med driftbolag eller entreprenör. I de fall där restaurangverksamheten är avsedd för även andra myndigheters behov än högskoleenheternas bör frågor som gäller restaurangdriften behandlas inom ett av de berörda myndigheterna bildat samarbetsorgan. Till detta bör beslutanderätten i dessa frågor delegeras. Vad jag i det följande säger om högskoleenheter avser i dessa fall detta samarbetsorgan. På orter med driftbolag anser jag det vara naturligt att man i första hand överväger att också framdeles överlåta åt driftbolaget att svara för verksamheten. I de fall driften av en högskolerestaurang f. n. handhas av en entreprenör och denna ordning väljs också för framtiden bör intressenternas möjligheter till insyn förstärkas. Högskoleenheten och entreprenören bör i varje enskilt fall träffa överenskommelse om formerna för och omfattningen av insynen.

De statliga styrelseledamöterna i driftbolagen förordnas nu av regeringen. I allmänhet har regeringen utsett en styrelseledamot som företrädar staten centralt och en styrelseledamot som företrädar de lokala högskolemyndigheterna. Det ankommer på regeringen att lämna närmare bestämmelser i frågan om vem som skall utse de statliga ledamöterna. Riksrevisionsverket bör även i fortsättningen utse revisorer i driftbolagen.

Företrädare för studerande och anställda bör alltid ingå i styrelserna för driftbolag. De högskolcanställdas företrädare bör utses av berörda personalorganisationer i samråd.

För samråd i frågor rörande öppethållande, sortiment och lokalanvändning anser jag att högskoleenheterna skall kunna besluta om inrättande av ett samrådsorgan av det slag universitetsrestaurangkommittén har föreslagit för varje större servering. Företrädare för högskoleenheten, de anställda, de studerande och driftbolag eller entreprenör bör ingå i sådant organ.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

godkänna de riktlinjer för restaurangverksamheten vid högskoleenheterna som jag har förordat i det föregående.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

	sida
1 Inledning	2
2 Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde	2
2.1 Byggnadsstyrelsen	3
2.2 Föredraganden	7
3 Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.	12
3.1 Myndigheterna	13
3.2 Föredraganden	19
4 Högskolerestauranger	27
4.1 Universitetsrestaurangkommitténs förslag	27
4.2 Remissyttrandena	29
4.3 Föredraganden	32
5 Beslut	34

